

Підсумовуючи викладене, можемо зазначити, що впровадження стратегії «community policing» в рамках європейської інтеграції відкриває принципово нове розуміння діяльності поліції, її взаємодії з громадськістю на засадах партнерства, що, водночас, вимагає гармонізації українського законодавства у правоохоронній сфері з законодавством ЄС, участі поліції у громадському житті, а також міжнародній діяльності.

#### Список бібліографічних посилань

1. Роттердамська хартія: охорона правопорядку силами поліції у поліетнічному суспільстві. URL: <http://library.khpg.org/index.php?id=1431094383> (дата звернення 05.10.2020).
2. European Commission, Promoting young peoples full participation in education, employment and society Brussels, 5.9.2007 COM (2007) 498 final. URL: [http://eur-lex.europa.eu/.../site/en/com2007\\_0498en01.pdf](http://eur-lex.europa.eu/.../site/en/com2007_0498en01.pdf) (дата звернення 10.10.2020).
3. Закон про поліцію (Північна Ірландія). URL: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/-2000/32/section/52> (дата звернення 10.10.2020).
4. Наилучшая практика построения партнерства между полицией и обществом. Вена: Отдел стратегических вопросов полицейской деятельности ОБСЕ, 2008. URL: <http://polis.osce.org/library/> (дата звернення 15.10.2020).

Одержано 21.10.2020

УДК 332.2.021.8.001.25(477)

**Ксенія Миколаївна ГУРТОВА,**

викладачка кафедри фундаментальних та юридичних дисциплін факультету №6  
Харківського національного університету внутрішніх справ

## ІНСТИТУТ ІМПІЧМЕНТУ ПРЕЗИДЕНТА У СИСТЕМІ СТРИМУВАНЬ І ПРОТИВАГ: СВІТОВИЙ ДОСВІД

Одним із проявів системи стримувань і противаг в українській державно-правовій практиці є інститут імпичменту. Історично інститут імпичменту виник як функціональний замітник парламентської відповідальності уряду у президентській республіці. Однак у ході розвитку сучасної державності він став атрибутом усіх республіканських форм правління.

Батьківщиною імпичменту є Англія, де імпичмент був одним з елементів судового процесу, який здійснював судовий комітет Палати лордів у кримінальних справах щодо вищих посадових осіб держави. Інститут імпичменту (а точніше, осудження в порядку імпичменту) був уперше закріплений на конституційно-правовому рівні в Конституції США 1787 р. Відтоді він став типовим для державно-правової практики всіх розвинених республік.

Імпичмент, також «відклікання» (англ. *impeachment*) — в конституціях деяких держав процедура притягнення до суду парламенту вищих посадових осіб держави. Результатом імпичменту, як правило є дострокове припинення повноважень президента або іншого посадовця і усунення його з посади. При імпичменті голови держави таке рішення приймається конституційною більшістю парламенту.

Різні країни окремо визначають процедуру імпичменту відповідно до власного законодавства. У демократичних державах імпичмент є одним з елементів контролю над владою країни і необхідний для збереження стабільності суспільного і конституційного ладу. Імпичмент є також засобом недопущення авторитаризму і механізмом гарантування національної безпеки. Тобто, імпичментом називається повноваження законодавчої влади, що дозволяє висувати офіційні звинувачення державному службовцю.

Отже, імпичмент у системі конституційних інститутів за своєю правовою природою є позасудовим конституційним процесом, за змістом якого Парламент у разі вчинення злочину Президентом України може достроково припинити його повноваження,

усунувши з поста. Положення частини першої статті 105 Конституції України треба розуміти так, що конституційна процедура розслідування і розгляду справи про усунення Президента України з поста в порядку імпічменту здійснюється без порушення проти нього кримінальної справи”

В американській моделі процедура порушується Палатою представників Конгресу; сформульоване нею ж звинувачення приймається більшістю голосів загального складу Палати. Рішення за результатами слухання в Сенаті приймається не менше двома третинами голосів від списочного числа сенаторів. Застосування абсолютної більшості в першій частині процедури і кваліфікованої більшості в не менше двох третин голосів у другій частині значно ускладнює її проходження.

За більш ніж двохсотрічну історію американської конституційної практики жоден президент не був усунутий із посади в порядку імпічменту, хоча двічі (у 1974 р. і в 1999 р.) процедура припинялась на стадії сенатського слухання. Якщо прийняття рішення про звинувачення Президента України не менш як двома третинами голосів від конституційного складу Верховної Ради України є ще вірогідним, то прийняття рішення про усунення з поста Президента України не менш як трьома четвертими голосів від її конституційного складу є більш ніж сумнівним.

Очевидно, можливість широкого тлумачення підстав притягнення президента до відповідальності в порядку імпічменту теоретично здатна спровокувати парламентарів до його деструктивного використання.

Висновок. Вважаємо, що процедура імпічменту навіть у державно-правовій практиці високорозвинених країн є явищем вкрай рідкісним, у вітчизняній державно-правовій практиці вона має набути настільки простої конструкції, наскільки це необхідно аби вона стала реальною. На даному етапі конституційного розвитку сучасних демократичних країн світу, процедура відсторонення від посади та притягнення до конституційної відповідальності глави держави перед народом України, повинна завжди мати місце задля безболісного усунення президента від його повноважень, що також попередить національну безпеку країни.

#### Список бібліографічних посилань

1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.
2. Мартинюк Р. В. Інститут імпічменту президента в Україні : вади вітчизняної моделі. *Право України*. 2008 р. №2. Ст. 105-108.
3. Болдирев С.В., Ребриш Б. Ю. : Підстави проведення імпічменту глави держави за Конституцією України: перспективи удосконалення: зб. наук. пр. Харків: Право, 2012. 106-115 с.
4. Конституційний Суд України : Рішення від 10.12.2003 р. №19-рп/2003 у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України про офіційне тлумачення положень частини першої статті 105, частини першої статті 111 Конституції України (справа щодо недоторканності та імпічменту Президента України). *Офіційний Вісник України*. 2003. № 51. Ст. 2704. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v019p710-03>.

Одержано 11.11.2020